

**IHE NDỊ NA-EWETA IHE MHIAMAHỤ NYE NDỊ NKỤZI IGBO N’ITINYE IGWE NKỤZI
N’ORỤ NA NKỤZI ASỤSỤ IGBO**

ILECHUKWU DANIEL IHUNANYA
Nnamdi Azikiwe University, Awka
di.ilechukwu@unizik.edu.ng
+2348030886180

&

ILECHUKWU CHIAMAKA PATIENCE
Nnamdi Azikiwe University, Awka
chyonwuka@gmail.com
+2348165988749

Ụmị Ederede

O nweghị etu mmadụ ga-esi ga n’ihu n’ụwa nke taa ma ọ bụrụ na ọ maghị etu e si etinye igwe komputa n’orụ. Ọ bụ ya kpatara na ihe niile a na-eme n’ụwa taa bụ ozuru Igbo onụ maka na a na-eji igwe komputa zisaa ozi ọ bụla n’ụwa gburugburu n’otu ntabi anya. ICT emeela ka e nwee nnukwu ihe mgbanwe n’onọdụ nkuzi nke na mgbe na-abịa oge ọ ga-abụzi naanị ụlọ akwụkwọ ole na ole ka ga na-eji ụgbọ ojii na nzu edide akuziri ụmụ akwụkwọ ihe. Ihe bụzi egwu e ji ugwu a n’orụ nkuzi bụ mfanye efere ozi na komputa, iji ọwa ozi akuzi ihe, igwe ngosi projekto, d.g. Ederede a gbara n’anwụ ihe ndị ahụ na-ewetara ndị nkuzi Igbo na ụmụ akwụkwọ ihe nhiamahụ n’iji igwe komputa na ọwa ozi amụ Igbo. Ọ kọwaputakwara mkpa ọ dị igba ndị nkuzi na ụmụ akwụkwọ ume itinye ICT n’orụ na nkuzi na amụmakwụkwọ. A gbara ajujụ onụ iji nweta ozi e ji kwado isi okwu ederede a. Site na nchọcha e mere, a chọputara na otutu ndị nkuzi asụsụ Igbo amabeghị etu e si e ji ICT akuzi ihe nke mere ka otutu ụmụ akwụkwọ ghara ighotakwa mkpa nke a dị. E si n’ihe ndị a chọputara wee taa arọ ihe a ga-eme ka nsogbu nchọcha a belata. Ederede a ga-abara otu niile na-ahụ maka nchekwa asụsụ Igbo dị ka otu Subakwa Igbo uru n’ihi na ọ ga-eme ka ha mara usoro ọgbara ọhụrụ e si echekwa asụsụ Igbo na-achọ inwụ anwụ. Ọ ga-abara ndị na-edepụta ózị n’rò aka ịma ụdị ga-aka mma imeputa n’oge ọ bụla a nọ maka ezigbo nkuzi na nghọta asụsụ. Ederede a ga-abakwara ụmụ akwụkwọ Igbo uru n’ihi na ọ ga-enyere ha aka ịmụ Igbo n’uzọ dị mfe n’onwe ha n’agbanyeghị ebe ọ bụla ha nọ n’ụwa.

Mkpólite

Naijiria bụ obodo juputara n’agbụrụ na asụsụ dị iche iche. Dị ka Grimes (2000), Heine na Nurse (2000) si kwu, e nwere ihe ruru asụsụ narị anọ na Naijiria mana ndị bụ isi bụ Igbo, Awusa na Yoruba. Fafunwa (2003) mere ka a mata na asụsụ agbụrụ ọ bụla bụ ikike nwata ọ bụla a muru n’agbụrụ ahụ kwesiri inwe; n’ihi ya, onye ọ bụla napuru nwata ikike di etu a di ka onye gburu ochu. N’ihi ya, iji mee ka ikike nnwere onwe mmadụ ọ bụla nwere pụta ihe, e kwesiri ihu na e nyere nwata ọ bụla ohere imuta na isu asusu nne ya mgbe ọ bụla na kwa n’ebe ọ bụla. Iji mee ka nke a di ire, otu a kporo na Bekee ‘National Policy on Education NPE’ nke malitere na 1984 rue 2004 tiri iwu ka ndi nkuzi ulo akwukwo ntaakara na mahanta niile jiri olu nne nwata kuzieere ya ihe ka o wee nwee ike ghotu ihe a na-akuziri ya nke oma. Ihe kpatara ha ji tie iwu a bu n’ihi na umu aka na-aka amuta nka na ihe ndi ozu a kuzieere ha oso oso mgbe e ji olu nne ha kuzieere ha kari mgbe e ji asusu mbiambia kuzieere ha ihe.

Olu nne bu asusu mbu nwata na-amuta site n’aka nne ya. Ndi na-ahu maka mmuta na-akpo ya L1. Asusu a di nnukwu mkpa n’ikuziri nwata akwukwo na omenala maka na mmuta na asusu na-agako onu. Nke a bu maka na mgbe a kuzichaara mmadu ihe, o buru na o na-atughari uche na ya, o bu asusu ka o ga-eji na-

eme nke a n'obi ya. E nyochaala ihe gbasara iji olu nne kuziri nwata ihe na mba ufodu mepere emepe di ka Philippines (Ramos na ndi ozo, 1967), Mexico (Modiano, 1968) na Najjiria (Ife-Project- Afolayan, 1976). NPE makwara iwu ka agburu o bula tugharia ngwa ndi e ji akuzi ihe n'asusu nke aka ha maka iji na-akuziri ndi ntakara na di mahanta ihe n'ulo akwukwo. Ihe mere ederede nke a ji di iche na nchocha ndi mbu e merela bu na ebe ndi mbu gbadoro okpa na asusu niile n'otu, nke a gbadoro okpa n'asusu Igbo kpomkwem.

Nkwa Asusu na Asusu Igbo

Banyere asusu, a ga-asu na o bu ngwa mmadu ji eziputa echiche nke aka ya site n'iji mkpuru okwu di iche iche gara n'ezigbo usoro ma nwee uda a haziri ahazi. O bu asusu na-egosi agburu mmadu si. Ya kpatara na agburu o bula enweghi asusu di ka ndi enweghi njirimara ma ncha. Asusu nwere ihe nche gbara okpurukpu e ji echekwa omenala, odinala ndi na njirimara ha. Akudolu (2004) mere ka a mata na o bu ezi okwu na asusu miri emi ma di mgbagwo mana o nwere ihe ndi di mma juputara na ya nke mere na e nweghi otu nkwa zuru uwa e nyere asusu. O si na asusu bu akuru ngwa putara ihe mmadu na mmadu ji enwe mmekorita. Asusu bu obi a huru anya n'ihu na o bu ya ka e ji eziputa echiche mmadu gbasara ihe niile. Nke a gosiri na o buru na e wepu asusu a mara na mmadu ezughi oke. Ihe bu isi e ji kwawa okpu e ji malite amumamu asusu bu maka mmekorita ndi mmadu.

A na-asu Igbo na mpaghara owuwa anyanwu Najjiria. Steeti ndi a na-asu Igbo na ha bu Anambara, Imo, Ebonyi, Enugu na mpaghara Bayelsa ufodu, Delta na steeti Riva (Udoye, 2009). Igbo so n'asusu ndi otu KWA ma burukwa asusu so na ndi mebere asusu ndi otu Benue-Congo. Igbo yiri asusu Yoruba na nke Chajinisi n'ebe o metutara uda olu. Onweghi ihe mmadu ga-emenwu n'Igbo ma o buru na o maghi uda olu na etu e si akanye akara uda olu. Ndi na-asu Igbo na Najjiria ruru mmadu nde iri na ise (Census, 2006). Igbo nwere olu ndi di iche iche mebere ya mana e nwere Igbo izugbe e ji akuzi ihe n'ulo akwukwo n'ogogo niile. Igbo izugbe a sitere n'olu ndi Ezinihite nke di na mpaghara etiti Owere.

Asusu Igbo bara uru karja iji ya enwe mmekorita n'etiti mmadu na ibe ya. E wezuga mmekorita, e ji asusu Igbo ama onye bu onye Igbo. E ji ya echekwa udo n'etiti ndi Igbo. Asusu Igbo na-akwanyere mmadu ugwu ma mee ka mmadu nwee nkwuwa okwu di ka onye Igbo. O bu asusu e ji agu akwukwo nke bu otu n'ime okwu a kpu n'onu na Najjiria. O bu n'ihu nke a ka otu 'National policy on Education' (2004) ji tuo aro ndi a:

Na nwata akwukwo o bula ga-ahoro otu asusu ozo o ga-amu ma e wepu asusu nne ya, tinyekwara na a ga-eji asusu nne nwata kuzigidere ya ihe rue na njedebe afo nke ato ya n'ulo akwukwo prajma. Asusu ato ndi e si na ha ahoro asusu n'ulo akwukwo sekondiri bu Igbo, Awusa na Yoruba. Ihe e ji ti iwu a bu ka e si na ya nwee idi n'otu n'etiti agburu di iche iche e nwere na Najjiria, tumadu Igbo, Awusa na Yoruba. Ka e nwee usoro nkuzi a ga-esi na ya na-amuta ihe a na-akuzi na ezi mmekorita mmadu na ibe ya.

O bu ihe mwute na n'agbanyeghi mbu ndi a niile, na ndi Igbo ka ji nwayo na-ahapu Igbo nke na o dzi onodu ka o ga-anwu taa ma o bu echi. O bu nke a mere otu UNESCO ji bu amuma na o buru na a gbaghi uzọ Owere mgba gbasara asusu Igbo, na o nwere ike inwu n'ihe di ka afo iri ise na-abia n'odinihu. Nke a putara onwu ndi Igbo ma o buru na o nwaa anwaa mee. Ndi okammuta ekwuola ihe di iche iche gbasara ihe kpatara asusu ji anwu ma na-anwunyanya. Ufodu si na o bu n'ihu na e tinyeghi Igbo di ka otu n'ime asusu ato kara puta ihe na Najjiria n'eprel 2005 mgbe e deghariri akwukwo iwu Najjiria nke afo 1999. Otu ndi ozo kwuru na ihe so egbu Igbo bu na ndi ntobija anabataghi ya n'ihu na ha were ya na o bu asusu ndi mgbeke. Ozo bu mmegbu ndi Igbo na-emegbu asusu a site n'iji Bekee azulite umu ha karja iji asusu Igbo. O bu ihe na-agba anya mmiri na ufodu ndi nne na nna na-amachi na o nweghi onye ga-asu Igbo n'ezi na ulo ha. Ufodu ulo akwukwo e nwere n'ala Igbo na-ada nwa akwukwo suru Igbo nha ma o bu nye ya ezigbo ntaramahuhu naani na o suru asusu be nna ya. Oyatade (2011) gbara ama na ufodu ndi nne na nna na-ezije umu ha n'ulo akwukwo ebe ha ga-akwu akatamkpo ego ka e wee jiri Bekee kuzieere umu ha akwukwo. Ihe ha bu n'obi eme nke a bu na ha na-asi na o buru na e bido na nwata jiri Bekee na-akuziri nwata akwukwo, na o ga-eme ka nwata ahụ mata Bekee nke oma ma o buru na o too. Ufodu ndi Igbo were ya na asusu Igbo ezughi ezu na mkpuru okwu nke na mmadu agaghi ejinwu ya kowaputachanwu okwu ndi metutara nka na uzu ngalaba mmuta ndi ozo juru uwa. Mana ihe ndi di etu a amaghi bu na o nweghi asusu o bula zuru ezu n'ozuzu oke, tinyere asusu Bekee ufodu na-eche na o zuka oke. Nke bu ezi okwu bu na o buru na e kpopu mkpuru okwu

mbite niile juru na nkowa okwu asusu Bekee sitere na Latin, Jaman, Frenchi, Giriki, d.g, a mata na asusu Igbo zururiji ezuru karja nke Bekee. Ihe ndi a kpatara asusu Igbo ji jiri nwayo nwayo na-ala mmuo.

A choputara na otu Govano chirila steeti Anambara bu Maazi Pita Obi nwara oko ya n'ihu na a kpolutere asusu Igbo no n'ura onwu ka o ghara inwu piji. Mbọ ndi o gbara wee chekwaa asusu Igbo bu na o mewere iwu a kporo 'Igbo Language Usage Enforcement Law 2010.' Ihe iwu a kwuru bu na a ga-ejiriri asusu Igbo na-akuzi ihe n'ulo akwukwo mahanta na mahaukwu niile e nwere na steeti Anambara. Ulo akwukwo mahadum niile steeti nwe na Anambara ga na-akuzi Igbo di ka ihe omumu izugbe nwa akwukwo o bua aghaghi ime tupu e nye ya asambo. Ugbu a mahadum ndi goomentu nwe akuzibekwuola Igbo di ka ihe umumu izugbe nwata o bua bira mahadum aghaghi imu. Steeti ndi ozo kwesiri inomiri oru oma di etu a Govano Pita Obi ruru.

Site n'ihe ndi a rutugasiri aka n'elu, a ga-achoputa na ha bu nnukwu ihe ima aka nye onye nkuzi o bua na-akuzi asusu Igbo. Ya kpatara na onye nkuzi Igbo o bua kwesiri irusi oru ike ma mee ihe o bua o kwesiri ime iji hu na e gbochiri asusu Igbo ila obodo ahudebe. O buru na nke a ga-adi ire, aghaghi itinye igwe nkuzi di iche iche n'oru n'ikuzi Igbo ma n'onu ulo akwukwo ma n'owa ozi. Nke a ga-akpali mmuo ndi mmadu imu asusu Igbo ma mee ka nkuzi a rute ma onye elu ma onye ala aka n'ebe o bua onye ahụ no.

Ndi oka mmuta ufodu di ka Uchechukwu (2000) na Oka Nkuzi Pita Ejiofo agbaala mbu ihu na e nwere ozi nro ga-enye aka ihu na iji igwe nkuzi ga-adi mfe itinye n'oru na nkuzi asusu Igbo mana ihe bu nnukwu ihe iche aka mgba bu ndi nkuzi inwe ike ima etu e si eji ozi nro ndi a akuzi ihe. Ihe ima aka n'ihu ndi ahụ na-echere ndi nkuzi aka mgba gunyere amaghi echekwa ozi nro ndi ahụ nke na-eme ka ha mebie oso oso, amaghi asusu e ji dee ha nke oma, amaghi e ji ya akuziri umu aka akwukwo d.g. E kwesiri i na-azu ndi nkuzi na koleeji kedukeshon na mahadum di iche iche iji nweta ozuzu ga-enyere ha aka ikuzi asusu nke oma n'ogogo mahanta, mahaukwu na mahadum. Ndi nkuzi bu ndi e lekwasiri anya di ka ndi nwere ike iji udi akuru ngwa o bua Bekee weputara ohuru n'oru nkuzi asusu. O bu ya kpatara na o di mkpa na onye nkuzi o bua kwesiri inweta ozuzu kwesiri ekwesiri iji nwee ike gbaso usoro ogbara ohuru wee kuzieere umu akwukwo asusu nke oma (Onwuka, 2009). Mana o bu ihe mwute na ozuzu a na-enye ndi nkuzi taa gbasara itinye ICT n'oru ezuchaghi iji nyere ha aka idu umu akwukwo jee na mpaghara owa ozi niile ma zi ha usoro ogbara ohuru e si amu asusu n'uzo di mfe (Neuhauser, 2002).

Iji igwe komputa na owa ozi akuzi ihe emeela ka usoro nkuzi na nghota di mfe n'owa niile. Ya buzi usoro kacha mma maka nkuzi asusu, nke asusu Igbo bu otu n'ime ya. N'owa ohuru anyi bi na ya taa, onye nkuzi asusu Igbo o bua kwesiri imami ihe banyere ICT iji nwee ike na-eji ya adota mmuo na mmasi umu akwukwo mgbe a na-akuzi ihe ma mee ka nkuzi kpoo oku. Ihe nke a putara bu na usoro agba ochie e si akuzibu ihe nke gunyere ikwu n'ihu umu akwukwo na-akuzi ihe ihu na ihu, ikwu oto okwu otutu okwu, ikopi otutu nootu n'ugbo ojii na iji nzu ede ihe jizi nwayo ala. Usoro ogbara ohuru bu iji igwe komputa akuzi asusu Igbo na-enye aka eme ka umu akwukwo na-amuta usoro mkpoputa mkpuru okwu oso oso, hudo abiji asusu ama oso oso mata usoro akara uda olu oso oso. Nke kachasi bu na o na-eme ka umu akwukwo noro ala chemie echiche ime mgbe ha na onye nkuzi no ma mgbe ha na-amuru onwe ha akwukwo.

Ihe ndi mebere igwe nkuzi kpomkwem bu igwe komputa, efere ozi komputa, igwe onyonyoo, ekwe nti, projekito, d.g. (Education Trust Fund, 2006). Otu ihe di mma banyere itinye igwe nkuzi n'oru bu na mmadu nwere ike iji ya kuzieere onwe ya ihe n'akuku uwa o bua n'echeghi onye nkuzi ma o li. Di ka Nicholans (2003) si rutu aka, o bu igwe nkuzi a mere o ji di ire mmadu ino otu ebe tere aka na-agu akwukwo n'ulo akwukwo adighi ya nso. Nke a ka ndi Bekee na-akpo.

Na mahadum Nnamdi Azikiwe di n'Oka, ebe Igbo bu otu n'ime asusu nwata akwukwo o bua ga-amuriri tupu e nye ya asambo, onye nhazi nkuzi GS bu Ukochukwu Oka Nkuzi. J. Oguejiokfor wubere igwe nkuzi bu projekito e jizi akuzi Igbo na UNIZIK rue taa. N'ezi okwu, kemgbe o wubere igwe nkuzi a, o na-enyere umu akwukwo ndi abughi ndi Igbo aka ighota ihe a na-akuzi karja mgbe mbu e jighi ya akuzi Igbo.

Ihe Ndi Na-eweta Ihe Mhiamahu Nye Ndi Nkuzi Igbo N'Itinye Igwe Nkuzi N'Oru

Nke mbu bu na otutu ulo akwukwo enweghi akatamkpo ego e ji ego igwe ndi a. Ulo akwukwo mahanta na mahaukwu e nwere taa n'ala Igbo ufodu na-etite ugwo onwa ndi nkuzi n'okpo. Ebe o bu na o di

etu ahụ keduzi etu ha ga-esi nweta akatamkpo ego ha ga-eji zụ igwe ozi ndị a a na-ekwu maka ha. Mgbe ụfọdụ ka ọ ga-abụ gọmentị maputa ego a ga-eji zụ igwe ndị a, otu onye nọ ebe ọ nọ a dara ego a mazuọ ma ọ bụ ọ buru na ọ ga-azụ ya azụ ma ncha, ọ zuo ndị a chikota ekwe onu agaghị anorụ onwa ise. Gọmentị anaghikwu eweputa oge ahoputa ndị ga-ahụ maka etu e si tinye ego e weputara maka igwe ndị a n'orụ.

Nsogbu nke abuo bu na anaghị eweputa oge nye ndi nkuzi ozuzu kwesiri ekwesị banyere itinye igwe nkuzi n'orụ. Ọ bụ ya kpatara na mgbe ụfọdụ ri, a na-ebuta igwe ndị a kwunye, ha aghasara n'ihu na ndi nkuzi e buteere ya amaghị etu e si etinye ha n'orụ maka na nke bu ezi okwu bu na ihe mmadu amaghị ọ maghi ya. Ọ buru na a zughị ndi nkuzi n'itinye ICT n'orụ, o nweghi etu ha ga-esi si ala n'imi mata ihe gbasara ya. Ọ gaghị ekwe omume.

E nweghi oku latiriki bu ihe ima aka n'ihu ozo na-gbochi itinye igwe a n'orụ. Igwe ọ bula ji oku aru oru. N'ihu ya, ọ buru na igwe enwetaghị oku, ọ gaghị aru oru. Otutu ulo akwukwo enweghi igwe oku nke ka a si ka a gbanye mmanu ala wee tinye igwe ndi a n'orụ. Ọ burugodi na igwe oku di, otutu mgbe ego a ga-eji gbata mmanu ala agaghị adi.

Nsogbu ozo bu na mgbe ụfọdụ ka ọ na-abu goomentị kwe nkwa na ha ga-ebute igwe nkuzi, ha mecha bute ha, onu ogugu ya ga-epe nnukwu mpe nke na ọ gaghị ezu onu ogugu umu akwukwo a ga-eji ya kuziri ihe. Iji ma atụ ebe e nwere umu akwukwo nari ise, e wee bute komputa iri, gwa m etu a ga-esi jiri ya na-akuziri umu akwukwo ihe n'otu oge. Ọ burugodu na e kee ubochi eke, otu taam ọ ga-ezu iji kuzichara onye ọ bula ihe a chorọ ikuzi.

Nke ikpe azu bu na ndi nkuzi nwa ekwo maka ha ehie igwe nkuzi, na-eji ujo adara enwe elu maka na ha na-eche na ọ bu ihe ekweghi omume mmadu di ka ha imutanwu etu e si api igwe ndi a. Mata na mgbe ọ bula egwu batara n'ihu mmadu na-eme, agamnihu agaghị adi ya etu kwesiri.

Etu A Ga-esi Gboo Nsogbu Ndi Ahu

Usoro ndi a ga-esi gbo nsogbu a gunyere ihu na goomentị gbara mbu hu na a na-enwe oku latiriki n'ulo akwukwo mgbe niile. Ha ga-ahu na a na-akuziri ndi nkuzi ihe gbasara ICT mgbe na mgbe tinyekwara na goomentị kwesiri ihu na e nwere igwe ndi a na-ekwu ma gbaa mbu hu na a malitere itinye ya n'orụ, d.g.

Usoro A Ga-esi Na-akpali Mmuo Ndi Nkuzi N'Inaba Iji Igwe Nkuzi Akuzi Ihe

E kwesiri i na-eto onye nkuzi ọ bula gbaliri tinye igwe nkuzi ọ bula n'orụ. Ọ burukwa na e nwere ihe onyinye nye onye nkuzi ahụ ọ ga-amagbu onwe ya. Mana ihe a na-ahu n'obodo anyi bu onodu ebe o nweghi onye chorọ ima ihe na-eme ma ndi nke ya ha na-eme nke oma ka ọ bu na ha anaghị eme nke oma.

Gọmentị na ndi okacha mara na ICT kwesiri i na-agbasa ozi etu kwesiri ka ndi nkuzi wee mara egwu e ji n'oge ugbu a. Mmadu anaghị ama ihe ọ maghi. Mgbe ụfọdụ e nwere ike ibiputa mpempe akwukwo a kowatu ihe gbasara itinye ICT n'orụ ma kesaa ya n'ulo akwukwo di iche iche. Ọ bu ekwughi ekwu mere onu, mana anughi anu mere nti.

E kwesiri i na-ahazi ogbako arumaru di iche iche ebe a ga na-anu na ya akuziri ndi nkuzi ihe bu ICT na etu e si etinye ya oru. Ọ buru na e meghi etu a, ndi nkuzi nwere ike iche na ICT bu ihe siri nnukwu ike mmuta ma ọ bu ihe siri ike itinye n'orụ.

Nchikota/Aro

N'ederede a, a ruturu aka na asusu Igbo na-anwuzi anwu nke na ọ buru na e nweghi ihe e mere ya, ọ nwurue ala. Ederede a gbara n'anwu omume a na-emeso asusu Igbo kpatara o jighi dzi ka o nwere olile anya echi. E mere ka a mata na otu ihe gbara okpurukpu ga-enyere asusu Igbo aka iguzorokwa ozo bu itinye igwe nkuzi n'orụ n'ogogo niile iji kpalie mmuo ndi mmadu imu Igbo. E weputara ihe ndi ahụ na-adoghachi aka elekere azu n'itinye igwe nkuzi n'orụ na nkuzi Igbo ma kowaa etu a ga-esi gboo nsogbu a ma gbaa ndi nkuzi ume inabata igwe ogbara ohuru iji hu na oru ha di mfe. Usoro ndi a ga-esi gbo nsogbu a gunyere ihu na goomentị gbara mbu hu na a na-enwe oku latiriki n'ulo akwukwo mgbe niile. Ha ga-ahu na a na-akuziri ndi nkuzi ihe gbasara ICT mgbe na mgbe tinyekwara na goomentị kwesiri ihu na e nwere igwe ndi a na-ekwu ma gbaa mbu hu na a malitere itinye ya n'orụ.

Edensibja

- Akudolu, I. (2004). *Teaching the language arts*. Enugu: John Jacob's Classic Publishers Ltd.
- Allen, R. (2003). *Entering the main stream: the quality and extent of online education in the United States*. Needham. M.A Sloan Centre for Online Education
- Crozier, D.H and R.M Blench (1992). *An index of Nigerian languages*. (eds) second edition. Dallas: Institute of Linguistics, Inc.
- D' Oville, H. (2008). *Globalization and language: our heritage*. Paris: UNESCO Federal Republic of Nigeria (2004). *National policy on education*. Abuja:NERDC
- Grimes, B.F. (2000). *Ethnologue: languages of the world*. Fourteenth edition. Sil international
- Heine, B. and Nurse, D. (2000). *African languages: An Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press
- Misko, J., Choi, J., Hong, S.Y, and Lee I.S, (2005). *E-learning in Australia and Korea: learning from practice*.
- Neuhauser, L. (2002). Learning style and effective of online and face to face instruction. *American journal of distance education* 16(2) 99 – 113.
- Ololube, N.P., Udogu, A.E., and Ossai, A.G (2010). *E-learning and teacher preparation in Nigeria*. A paperpresented at the 2012 annual conference of the Faculty of Education, Nnamdi Azikiwe University, Awka.
- Oyetade, S.O. (2001). Attitude to foreign languages and indigenous language use in Nigeria. In H. Igboanusi (ed.) *Language attitude and language conflict in West Africa*. Ibadan: Enicrownfit publishers. 14.29.
- Udoye, I.E (2012). Orientation of public and private schools to the acquisition of English and Nigerian languages: a case study. *Journal of communicative English*. Makurdi: University of Agriculture.